

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Cwm Taf Morgannwg
University Health Board

Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Ebrill 2021 – Mawrth 2022

Cynnwys

Rhagair	3
Crynodeb Gweithredol	4
Cyflwyniad	6
Safonau'r Gymraeg	6
Llywodraethu ac Atebolrwydd	6
Grŵp Llywio'r Gymraeg	6
Monitro cydymffurfiaeth o fewn y Bwrdd Iechyd	6
Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau.....	7
Gosod cynlluniau gweithredu.....	8
Cyfathrebu â chleifion	8
Gohebiaeth i gleifion.....	9
Cyfryngau cymdeithasol	9
Y Cynnig Rhagweithiol	10
Dogfennau a ffurflenni	11
Poster, arwyddion a deunydd wedi'i arddangos	12
Y wefan gorfforaethol	12
Cyfarfodydd a digwyddiadau	13
Ystyried y Gymraeg wrth ffurfio polisiau.....	13
Recriwtio siaradwyr Cymraeg a dysgu Cymraeg	14
Gweithio gyda'r Sector Gofal Sylfaenol	16
Arfer da, prosiectau hyrwyddo a gwasanaethau Cymraeg o safon.....	17
Prosiect y Celfyddydau mewn Iechyd ac ymgorffori'r Gymraeg.....	17
Wythnos Darganfod Gyrfaoedd a Sgiliau Cymraeg	17
Sicrhau cywirdeb a diogelwch gwybodaeth glinigol yn Gymraeg	18
Cwynion	18
Proffil sgiliau iaith y gweithlu	19
Sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar gyfer swyddi a hysbysebiri	20
Casgliad a Blaengynllun Arfaethedig	20

Rhagair

Unwaith eto eleni, mae ymrwymiad ein staff i ddarparu gofal o safon i'n defnyddwyr gwasanaeth yn amlwg, a gofal o safon i siaradwyr Cymraeg wrth gwrs yw gofal yn y Gymraeg. Mae'r sylwadau isod gan glinigwyr am effaith gwasanaethau Cymraeg ar foddhad cleifion a chanlyniadau eu gofal, a sylwadau gan 4 o'n 55 aelod o staff sydd wedi dechrau dysgu Cymraeg eleni, yn dystiolaeth glir o sut mae'r safonau o ran cyfathrebu â chleifion a phwysigrwydd gofal yn Gymraeg wedi bwrw gwreiddiau.

Mae'r adroddiad hwn hefyd yn tynnu sylw at y gwaith sydd wedi ei wneud ar draws holl feysydd y Bwrdd Iechyd, o ofal uniongyrchol, llythyrau a thafleuni gwybodaeth i'r cyfryngau cymdeithasol, i sicrhau bod ein sefydliad yn un ddwyieithog ac yn darparu gwasanaethau Cymraeg i'n poblogaeth Gymraeg sylweddol o 45,000 o bobl, a hynny ym mhob agwedd ar eu cyswllt â'n sefydliad. Ar wahân i'r hyn rydym wedi'i gyflawni eleni, rydym hefyd yn cydnabod bod rhagor o waith o'n blaenau. Er bod pandemig COVID-19 wedi arafu cynnydd, fel y mae mewn llawer o sefydliadau eraill, rydym wedi ymrwymo i wella. Rydym yn gweithio tuag at wella ein darpariaeth ddwyieithog ac yn deall pwysigrwydd gwneud hynny o safbwynt gofal cleifion, ac nid o safbwynt y gyfraith yn unig. Dyna pam ein bod wedi cynnwys blaengynllun eto eleni ar gyfer yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni gyda nodau penodol, a fydd yn llywio ein gwaith dros y flwyddyn nesaf ac yn ein helpu i symud tuag at ein nod o fod yn sefydliad cwbl ddwyieithog yn y dyfodol.

Edrychaf ymlaen dros y flwyddyn nesaf at gefnogi'r sefydliad er mwyn sicrhau bod gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y claf yn parhau i gael eu darparu, sef wrth gwrs gwasanaethau Cymraeg i gleifion Cymraeg eu hiaith.

Paul Mears,

Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio sut mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg (BIP CTM) wedi gweithio i gydymffurfio â'n dyletswyddau statudol o dan Safonau'r Gymraeg i sicrhau nad ydym ni'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Cyhoeddir yr adroddiad hwn i gydymffurfio â Safon 120 y safonau uchod.

Rydym wedi cymryd cam pwysig ymlaen eleni gyda phenderfyniad i sefydlu Grŵp Llywio'r Gymraeg, dan gadeiryddiaeth y Cyfarwyddwr Gweithredol dros Bobl. Uwch-arweinwyr y Bwrdd Iechyd fydd yn mynychu'r Grŵp Llywio hwn, a bydd yn arwain y gwaith o fonitro a gwella cydymffurfiaeth ar draws y sefydliad. Datblygiad pwysig arall fu archwiliadau o ddarpariaeth Gymraeg mewn ardaloedd clinigol, gan ddechrau gyda Grŵp Lleoliad Integredig Merthyr a Chynon. Yr archwiliadau hyn oedd y cyntaf o'u bath a chasglwyd data pwysig. Roedd yn galonogol gweld bod y mwyafrif o ardaloedd yn gwybod pwy oedd eu siaradwyr Cymraeg, sy'n hanfodol i gynnig gofal yn Gymraeg. Bydd rhagor o waith i ddatblygu hyn ymhellach eleni er mwyn gwella cydymffurfiaeth, drwy ganolbwyntio o'r newydd ar gynlluniau gweithredu cyn cynnal archwiliadau pellach.

Mae llawer o'r safonau yn ymwneud â chyfathrebu, sy'n ganolog i ofal effeithiol. Eleni, gwnaed gwaith pellach mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol a chynnwys digidol, gan gynnwys ein gwefan gorfforaethol, dogfennau a ffurflenni dwyieithog, gohebiaeth i gleifion, arwyddion a chyrtsiau Cymraeg i staff. Cafodd canllaw cynhwysfawr ei greu a'i gyflwyno i'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu i gefnogi eu gwaith a sicrhau bod y safonau sy'n berthnasol i'r cyfryngau cymdeithasol a'r wefan yn glir. Mae dros 2.2 miliwn o eiriau wedi'u cyfieithu, mae gwaith sylweddol iawn wedi ei wneud ar y wefan ac mae dros 64% o'r holl lythyrau i gleifion a anfonir gan y Bwrdd Iechyd bellach yn cael eu hanfon yn ddwyieithog. Mae cyfanswm o 55 o staff hefyd wedi dechrau dysgu Cymraeg, gyda 17 o'r rhain wedi cwblhau'r cwrs sgiliau derbynfa, a fydd yn hwyluso cydymffurfiaeth mewn perthynas â derbynfydd a ffonau. Mae'r sylwadau am ofal dwyieithog ar dudalen 10 ac 11 yr adroddiad yn dangos sut mae'r "Cynnig Rhagweithiol" yn ymwreiddio ar draws y Bwrdd Iechyd.

Mae gwaith wedi parhau i sicrhau bod gennym weithlu sy'n siarad Cymraeg o faint digonol i wasanaethu ein poblogaeth ddwyieithog. Eleni, rydym wedi darparu hyfforddiant i staff ar y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog. Bu cynnydd bach yn nifer y rolau lle'r oedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol a lle byddai gofyn i ddeiliad y swydd ddysgu Cymraeg wrth gael ei benodi, o'i gymharu â 2021-2022 (cynnydd o 2 a 3 yn y drefn honno). Mae angen i'r nifer hon gynyddu'n sylweddol, felly bydd y gwaith yn parhau i ymgorffori'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog yn y broses recriwtio drwy hyfforddiant wedi'i dargedu a sesiynau ymwybyddiaeth.

Bydd gwaith hefyd yn parhau yn ystod y flwyddyn gyda Gofal Sylfaenol. Mae cynllun gwaith ar gyfer Ebrill 2022 - Mawrth 2023 wedi'i ddatblygu a bydd yn cynnwys darparu hyfforddiant, cyngor ac adnoddau i ddarparwyr Gofal Sylfaenol, gan ddechrau gyda meddygfeydd, i'w galluogi i gyflawni eu chwe dyletswydd gyffredin ar gyfer darpariaeth Gymraeg. Mae'r gwaith sgopio a wnaed yn ystod y cyfnod adrodd hwn yn hanfodol i alluogi Tîm y Gymraeg i symud ymlaen â'r gwaith hwn yn y maes gofal iechyd pwysig hwn.

Yn olaf, mae BIP CTM yn cydnabod pwysigrwydd y Gymraeg ac ei fod ar daith o wella, er mwyn darparu darpariaeth fwy cyson ar gyfer ei boblogaeth o 45,000 sy'n siarad Cymraeg. Mae'r

adroddiad hwn yn dangos y camau rydym wedi'u cymryd hyd yma a'r camau rydym yn bwriadu eu cymryd ar y daith sydd o'n blaenau.

Cyflwyniad

Mae'r adran hon yn disgrifio'n fras fframwaith polisi Safonau'r Gymraeg sy'n gosod cyd-destun yr adroddiad hwn.

Safonau'r Gymraeg

Sefydlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 y fframwaith cyfreithiol i Lywodraeth Cymru osod Rheoliadau Safonau'r Gymraeg, y gellir eu gosod wedyn ar sefydliadau ar ffurf hysbysiad cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg. Un o'r sefydliadau hyn yw Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, a rhaid iddo gydymffurfio â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 7) 2018 a'r hysbysiad cydymffurfio sy'n seiliedig arnynt. Gellir dod o hyd i'r hysbysiad cydymffurfio hwn ar ein gwefan [yma](#). Mae unrhyw gwynion ynghylch diffyg cydymffurfiaeth bosibl â'r Safonau yn cael eu gwneud trwy ein Tîm Pryderon [yma](#) neu'n uniongyrchol i Gomisiynydd y Gymraeg.

Diben Safonau'r Gymraeg yw:

- Egluro i siaradwyr Cymraeg y gwasanaethau y gallant ddisgwyl eu cael yn Gymraeg;
- Sicrhau cysondeb gwasanaethau Cymraeg; a
- Gwella ansawdd gwasanaethau Cymraeg.

Er bod llawer o safonau o fewn pum grŵp, yr egwyddor sylfaenol yw na ddylai sefydliadau o dan y safonau yng Nghymru drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg ac y dylent barchu'r statws swyddogol sydd gan y Gymraeg yng Nghymru. Y grwpiau o safonau yw:

1. Safonau Cyflenwi Gwasanaethau (sy'n ymwneud yn bennaf â'r ffordd rydym yn darparu gwasanaethau i'r cyhoedd);
2. Safonau Llundio Polisi (sy'n ymwneud â'r ffordd rydym yn gwneud penderfyniadau ynghylch polisi a'r ystyriaeth a roddwn i'r Gymraeg wrth wneud hynny);
3. Safonau Gweithredu (sy'n ymwneud yn bennaf ag agweddau ar y ffordd rydym yn gweithio'n fewnol a'r ystyriaeth a roddwn i'r Gymraeg wrth wneud hynny);
4. Safonau Cadw Cofnodion (sy'n gysylltiedig â mathau o gofnodion y mae'n rhaid i ni eu cadw mewn perthynas â'r Gymraeg) a
5. Safonau sy'n ymdrin â Materion Atodol (sef safonau eraill sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn, cwynion a chyhoeddi gwybodaeth benodol ynglŷn â'r safonau).

O dan un o ofynion y safonau, rhaid i'r Bwrdd Iechyd gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y canlynol; ei gydymffurfiaeth â'r safonau, nifer y cwynion y mae wedi'u derbyn ynghylch gwasanaethau Cymraeg, nifer y swyddi y mae wedi'u hysbysebu mewn perthynas â'r sgiliau Cymraeg yr oedd eu hangen, a phroffil sgiliau iaith ei staff.

Cyhoeddir yr adroddiad hwn i fodloni'r gofynion hyn, yn benodol Safon 120 yn rhan o'r Safonau Atodol.

Llywodraethu ac Atebolrwydd

Mae Gwasanaethau Cymraeg yn rhan o Gyfarwyddiaeth y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol o fewn BIP CTM. Mae gan y Cyfarwyddwr Gweithredol dros Bobl gyfrifoldeb ar lefel Bwrdd am gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg ac ef yw Hyrwyddwr "Mwy Na Geiriau" y Bwrdd hefyd.

Grŵp Llywio'r Gymraeg

Cam nodedig ymlaen yn ystod y flwyddyn oedd cytuno i sefydlu Grŵp Llywio'r Gymraeg newydd i'w gynnal bob deufis, i wella a monitro cydymffurfiaeth â'r safonau. Bydd gan bob Grŵp Gofal yn rhan o fodel gweithredu newydd y sefydliad arweinydd strategol ar faterion sy'n ymwneud â'r Gymraeg yn rhan o'r grŵp llywio hwn.

Bydd y Grŵp Llywio yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Gweithredol dros Bobl a bydd ei aelodaeth yn cynnwys uwch-reolwyr allweddol, yn adrodd i'r Pwyllgor Pobl a Diwylliant, sef is-bwyllgor i'r Bwrdd. Bydd hyn yn sicrhau bod llinellau atebolrwydd, cyfrifoldeb a pherchnogaeth cryf ar lefel uchel er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau. Bydd Grŵp Llywio'r Gymraeg yn ffurfio'r strwythur ar gyfer monitro cydymffurfiaeth â'r safonau, a bydd adroddiadau cryno i'r Pwyllgor Pobl a Diwylliant yn un o'r dulliau a fydd yn caniatáu i'r Bwrdd graffu ar gydymffurfiaeth.

Monitro cydymffurfiaeth o fewn y Bwrdd Iechyd

Yn ogystal â strwythur y Grŵp Llywio uchod, a fydd yn caniatáu i uwch-reolwyr graffu ar gydymffurfiaeth ac unioni unrhyw wendidau neu ddiffygion, mae Tîm y Gymraeg hefyd wedi symud ymlaen â'r fenter archwilio wardiau. Mae hyn yn golygu gofyn i reolwyr clinigol ateb cyfres fer o gwestiynau ar gyfer y maes sydd o dan eu cyfrifoldeb, gan ddefnyddio offeryn archwilio ar-lein syml. Yn benodol, mae'n gofyn:

- A yw arwyddion a deunydd a arddangosir yn ddwyieithog? (Safonau 47 a 48);
- A yw'r holl ffurflenni a dogfennau ar gael yn Gymraeg? (Safonau 36 a 37);
- Ydy staff yn ateb y ffôn yn ddwyieithog? (Safonau 17 a 18);
- Ydy'r ardal yn gwybod a oes ganddi siaradwyr Cymraeg, ac os felly pwy ydyn nhw? (Safon 23/23A);
- Oes angen unrhyw gortynnau gwddf neu fathodynau 'Iaith Gwaith' ar yr ardal, neu ffurfwisgoedd wedi'u brodio? (Safonau 53 a 105);
- A ydynt yn gofyn i gleifion a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, ac a yw'r wybodaeth hon yn cael ei chofnodi mewn modd amlwg, fel bod staff eraill yn ymwybodol o hynny? (Safon 23 a 23A); a
- A oes gan yr ardal Bencampwr y Gymraeg dynodedig?

Defnyddiwyd y fenter archwilio am y tro cyntaf yn ystod y cyfnod adrodd hwn, ac roedd yn canolbwyntio ar Grŵp Lleoliad Integredig (GLII) Merthyr a Chynon, sy'n cynnwys Ysbyty Cwm Cynon ac Ysbyty'r Tywysog Siarl. O'r 15 ward a'r ardaloedd clinigol a gymerodd ran, y gyfradd gydymffurfio gyffredinol oedd 50%. Er y gall ymddangos yn afresymegol cynnwys hyn mewn adroddiad ynghylch cydymffurfio â'r safonau, nod archwilio yw gwella cydymffurfiaeth yn hytrach na dim ond dod o hyd i ddiffyg cydymffurfiaeth. Galluogodd y data hwn i Dîm y Gymraeg fynd yn ôl i'r

ardaloedd hynny a chynnig cymorth wedi'i dargedu, yn seiliedig ar eu hymatebion. Yn bwysicach fyth, mae'r fenter yn dangos y camau y mae'r Bwrdd Iechyd wedi dechrau eu cymryd i hunan-fonitro. Mae'r ffaith bod cyfradd gyffredinol o 50% wedi'i chyflawni, yn un o'r ardaloedd a gafodd ei tharo waethaf gan bandemig COVID-19 a dwy flynedd yn unig ar ôl gorfodi'r safonau arnom, yn dyst i ymrwymiad ein staff i'r Gymraeg. Y methiannau mwyaf cyffredin oedd diffyg arwyddion, peidio ag ateb y ffôn yn ddwyieithog a diffyg ffurfwisgoedd wedi'u brodio neu gortynnau gwddf, ac felly roedd y diffygion hyn yn hawdd eu cywiro. Roedd y rhan fwyaf o'r ardaloedd a gymerodd ran hefyd yn gwybod pwy oedd eu staff Cymraeg, sy'n hanfodol i gynig gwasanaeth Cymraeg i gleifion. Roedd gan y mwyafrif o ardaloedd yr holl wybodaeth ysgrifenedig ar gael yn Gymraeg hefyd.

Y meysydd a berfformiodd orau oedd Ward 9, Cleifion Allanol a'r Uned Penderfyniadau Clinigol yn Ysbyty'r Tywysog Siarl, a sicrhodd bob un ohonynt gyfradd gydymffurfiaeth o 100%. Yn dilyn hynny, fe ddyfarnwyd tystysgrif o gydnabyddiaeth i'r ardaloedd hyn. Bydd y gwaith hwn nawr yn parhau ar draws y ddwy GLII arall dros y cyfnod adrodd nesaf, i gyd-fynd â'r gwaith o osod cynlluniau gweithredu o'r newydd ar draws y Bwrdd Iechyd.

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Ailwneud yr archwiliad o'r wardiau oedd yn rhan o GLII Merthyr a Chynon, i wirio cynnydd ar y diffygion a nodwyd. Cynnal archwiliadau ar draws y Grwpiau Gofal newydd, gan ddefnyddio'r daenlen monitro archwiliadau i olrhain cynnydd.

Mae'r Bwrdd Iechyd felly wedi sicrhau ei fod wedi cymryd camau i sefydlu strwythurau effeithiol i gefnogi, monitro a chraffu ar gydymffurfiaeth ar y lefelau priodol, ac i weu'r Gymraeg drwy waith y Bwrdd Iechyd a hynny ar bob lefel o'r Bwrdd i lawr i lefel adrannau unigol.

Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau

Mae'r adran hon yn disgrifio sut mae'r Bwrdd Iechyd wedi cydymffurfio â'r safonau. Trafodir cynlluniau gweithredu yn gyntaf gan mai dyma'r fecanwaith bwysicaf oll ar gyfer sicrhau bod meysydd amrywiol yn gwybod beth yw'r disgwyliadau, lle mae angen gweithredu gwelliannau, pwy sy'n gyfrifol ac yn atebol ac erbyn pryd y mae angen cwblhau camau. Mae'r trafodaethau hyn a'r camau a gymerwyd yn y cyfnod adrodd diwethaf, a'r rhai a gymerwyd eleni, yn helpu i nodi'r meysydd hynny lle mae naill ai ddiffyg cydymffurfiaeth neu gydymffurfiaeth isel lle mae angen mwy o waith, neu'r meysydd hynny lle rydym yn cydymffurfio, o dan y themâu; '*Cyfathrebu â chleifion*', '*Ystyried y Gymraeg wrth ffurfio polisiau*' a '*Recriwtio siaradwyr Cymraeg a dysgu Cymraeg*'. Trafodir gwaith mewn perthynas â Gofal Sylfaenol yn yr adran nesaf.

Gosod cynlluniau gweithredu

Yn dilyn cyflwyno'r safonau, lluniwyd cynlluniau gweithredu ar gyfer gwahanol feysydd yn y Bwrdd Iechyd lle'r oedd y safonau yn berthnasol iddynt. Mae gosod y cynlluniau gweithredu hyn ar gyfer meysydd ehangach, sef ar gyfer y Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu, Gwasanaethau Corfforaethol, Ystadau a Chyfleusterau, y Gyfarwyddiaeth Datblygu'r Sefydliad a'r Gweithlu a phob un o'r tri GLI sy'n gyfrifol am y gwahanol wasanaethau clinigol, wedi arwain at gynnydd da ar draws y sefydliad o ran cynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg.

Wrth i'r Bwrdd Iechyd symud o bandemig i endemig, mae angen canolbwyntio o'r newydd ar gynlluniau gweithredu ar gyfer meysydd clinigol ym mhob adran yn y GLI, ond gan gydnabod y cynnydd sylweddol sydd eisoes wedi'i wneud yn y meysydd eraill. Crëwyd templed newydd ar gyfer cynlluniau gweithredu ym mis Chwefror 2022. Mae'r templed hwn yn cynnwys ffocws cryfach ar y rhesymau pam mae cydymffurfio â'r safonau yn bwysig o safbwynt profiad y claf, er mwyn annog rheolwyr clinigol i weld gwerth mewn cydymffurfio â deddfwriaeth iaith mewn lleoliadau gofal iechyd. Bydd templedi newydd ar gyfer cynlluniau gweithredu yn cael eu defnyddio gan bob maes clinigol dros y cyfnod adrodd nesaf. Byddant yn cael eu teilwra i bob ardal unigol a'r gwasanaethau y mae'n eu darparu, er mwyn ystyried y gwaith sydd eisoes wedi'i wneud. Yn rhan o hynny, mae'n bosibl y bydd gan rai ardaloedd bedwar neu bum cam gweithredu ond mae'n bosibl mai cynlleied ag un a fydd gan ardaloedd eraill, gan y bydd pob cynllun wedi'i deilwra i gynnwys y gofynion perthnasol ar gyfer yr ardal honno yn unig. Bydd hyn yn ei gwneud yn broses fwy ystyrlon i'r staff ac yn haws ei chwblhau.

Caiff yr holl gynlluniau gweithredu eu casglu ynghyd wedyn mewn dogfen feistr, a fydd yn gweithredu fel strategaeth y Bwrdd Iechyd ar gyfer gwella cydymffurfiaeth. Bydd cynnydd gyda'r cynlluniau gweithredu newydd hyn yn cael ei fonitro drwy Grŵp Llywio'r Gymraeg newydd (yn adrodd i'r Pwyllgor Pobl a Diwylliant) a thrwy'r fenter Archwilio Wardiau.

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Sicrhau bod mwyafrif yr ardaloedd clinigol (wardiau, clinigau a gwasanaethau) wedi derbyn eu cynllun gweithredu wedi'i deilwra, ac archwilio wardiau wedi hynny i sicrhau bod cynlluniau gweithredu wedi arwain at y lefel ofynnol o welliannau.

Cyfathrebu â chleifion

Eleni, gwnaed gwaith pellach i sicrhau bod y Bwrdd Iechyd yn cyfathrebu yn Gymraeg â chleifion, boed hynny drwy ohebiaeth, ar y ward wyneb yn wyneb neu drwy'r cyfryngau cymdeithasol. Mae diweddariadau ar y meysydd cyfathrebu canlynol wedi'u nodi isod:

- Gohebiaeth i gleifion (Safonau 1-7);

- Y cyfryngau cymdeithasol (Safon 45 a 46);
- Y Cynnig Rhagweithiol (Safon 23 a 23A);
- Dogfennau a ffurflenni (Safonau 36-38);
- Posterï, arwyddion a deunydd a arddangosir (Safonau 47-49 a 111-113);
- Y wefan gorfforaethol (Safonau 39-43);
- Cyfarfodydd a digwyddiadau (Safonau 22A-22CH a 25-29) a
- Gwasanaethau derbynfa (Safonau 50-53) a Ffonau (Safonau 8-20).

Gohebiaeth i gleifion

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithio'n galed i sicrhau bod gohebiaeth ysgrifenedig i gleifion yn ddwyieithog. Y brif system electronig a ddefnyddir yw'r *Welsh Patient Administration System* (WPAS), a ddefnyddir i anfon y rhan fwyaf o lythyrau i gleifion. Mae data WPAS a roddwyd i ni gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru yn dangos bod 64% o'n holl lythyrau wedi cael eu hanfon yn ddwyieithog o'r system hon yn 2021. Mae'r gwaith hwn wedi parhau drwy gydol y flwyddyn hon, wrth i'r Adran Maeth a Dieteg ychwanegu eu llythyrau dwyieithog at y system. Darn pwysig arall o waith y cyfnod adrodd hwn oedd sicrhau bod y nifer gymharol fach o lythyrau i gleifion ar systemau cyfathrebu cleifion ar gyfer Radioleg, Awdioleg a Deintyddiaeth Gymunedol ar draws y Bwrdd Iechyd yn ddwyieithog. Mae'r gwaith hwn wedi arwain at gyfieithu dros 30 o lythyrau, sydd bellach yn barod i'w hanfon yn ddwyieithog.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn ymwybodol bod ganddo ddyletswydd i sicrhau bod yr holl ohebiaeth ysgrifenedig a anfonir i'r cyhoedd yn ddwyieithog, lle nad yw dewis iaith y claf yn hysbys. Dros y cyfnod adrodd nesaf, bydd gwaith yn parhau i gynyddu nifer y cyfathrebiadau ysgrifenedig a anfonir yn ddwyieithog, gyda chefnogaeth Grŵp Llywio'r Gymraeg. O ystyried y cynnydd a gyflawnwyd eisoes, nod y gwaith hwn fydd sicrhau bod y lleiafrif o ohebiaeth uniaith Saesneg sy'n weddill yn cael ei hanfon yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Sicrhau bod y ganran gymharol fach o ohebiaeth i gleifion sydd o hyd yn uniaith Saesneg (36%) yn cael ei hanfon yn ddwyieithog. Bydd hyn yn cael ei fonitro gan ddata WPAS a ddarperir gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru.

Cyfryngau cymdeithasol

Mae'r cyfryngau cymdeithasol yn ffordd bwysig i'r Bwrdd Iechyd gyfathrebu ac ymgysylltu â'i gleifion ac mae iaith yn amlwg yn elfen bwysig o hynny. Mae'r Bwrdd Iechyd felly yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau nad yw'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ei gyfrifon ar y cyfryngau cymdeithasol. Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud ymdrech i sicrhau bod ei byst ar y cyfryngau cymdeithasol, gan gynnwys cyfryngau digidol, yn ddwyieithog. Er mwyn sicrhau bod holl gyhoeddiadau'r sefydliad ar y cyfryngau cymdeithasol yn ddwyieithog, creodd Tîm y Gymraeg ganllaw cynhwysfawr, ond hawdd ei ddefnyddio, i egluro'r egwyddor o beidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol yn ymarferol. Mae'r canllaw yn nodi'r camau

ymarferol y mae angen eu cymryd i gydymffurfio â'r safonau, yn ôl y math o weithgaredd.

Cafodd y Rheolwr Gwasanaethau Cymraeg gyfle hefyd i arwain 'sesiwn datblygu tîm' ar gyfer y Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu ym mis Ebrill 2022, a oedd yn cynnwys sesiwn ymwybyddiaeth iaith fer a thrafodaeth am y gofynion sylfaenol o dan y safonau, lle'r oedd y canllaw uchod hefyd wedi cael ei egluro a'i roi i'r tîm.

Y Cynnig Rhagweithiol

Mae pwysigrwydd gofyn i glaf o flaen llaw pa iaith y mae'n dymuno ei defnyddio yn elfen bwysig o "Fframwaith Mwy Na Geiriau" Llywodraeth Cymru a hefyd o nifer o'r safonau. Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod na ddylai'r cyfrifoldeb fod ar y claf a bod egwyddorion seicolegol pwysig wrth wraidd y Cynnig Rhagweithiol.

Mae'r adran hon yn yr adroddiad yn canolbwyntio ar gydymffurfiaeth y Bwrdd Iechyd â'r safonau, yn benodol y Cynnig Rhagweithiol a gofyn i gleifion beth yw eu dewis iaith (Safon 23) (gan gynnwys cleifion mewnlol), ei gofnodi wedi hynny (Safon 23A) a'r gwasanaeth a gaiff y claf yn dilyn hynny. Mae'r sylwadau gan staff isod yn dangos sut mae'r Bwrdd Iechyd ar draws yr holl wasanaethau wedi sicrhau bod iaith yn ystyriaeth ganolog wrth ofalu am gleifion Cymraeg eu hiaith. Ffynhonnell ddefnyddiol arall o ddata yw'r Mesurau Profiadau a Adroddir gan Gleifion (PROMs), sy'n dangos pa mor dda y mae'r Bwrdd Iechyd yn perfformio yn erbyn y safonau hyn. Ers mis Medi 2021, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gofyn i gleifion adrodd ar eu profiad o ofal drwy'r holiaduron ar-lein hyn. Mae'r holiadur yn cynnwys y cwestiwn '[oeddech chi] yn gallu siarad yn Gymraeg neu eich dewis iaith â staff, os oedd angen?' gyda'r ymatebion 'Bob amser', 'Fel arfer', 'Weithiau', 'Byth' a 'Ddim yn Berthnasol'. Hyd yma mae 15 claf wedi ymateb i'r cwestiwn hwn, gyda 5 yn ateb 'Bob amser', 2 'Fel arfer', 2 'Weithiau' a'r gweddill 'Ddim yn Berthnasol'. Caiff y data hwn ei fonitro'n flynyddol i sicrhau cydymffurfiaeth â'r safon hon ac i ymyrryd, pe bai tuedd yn cael ei nodi.

Rwy'n holi'r claf pa iaith sydd orau ganddo ar ddechrau pob asesiad, ac yn ddiweddar fe wnes i asesu claf yn Gymraeg. Rwy'n credu bod hyn wedi cael effaith bositif iawn ar y claf, ac roedd hi'n llawer haws meithrin perthynas â'r claf hefyd. Yn fy marn i, roedd y claf yn cyfrannu'n fwy at yr asesiad gan ei fod yn ei ddewis iaith. Nodais i yn ei nodiadau meddygol ei fod yn siarad Cymraeg.

Clinigydd, Therapi Galwedigaethol

Rwy'n defnyddio'r Gymraeg yn wythnosol mewn ysgol anghenion arbennig. Mae'r staff yn dweud yn rheolaidd fod wyneb y disgyblion yn newid yn syth pan fyddan nhw'n clywed hwiangerddi Cymraeg, a'u bod nhw'n gwenu o glust i glust. Hefyd, dywedodd rhiant wrtha i'n ddiweddar ei fod yn ddiolchgar fod ei blant yn gallu cael eu ffisiotherapi yn Gymraeg.

Clinigydd, Ffisiotherapi

Yn ddiweddar, o'dd rhaid i mi dawelu claf ar y ward oedd gyda dementia. Roedd hi'n taflu platiau a chwpanau at y staff ac yn gweiddi. Roedd y claf yn defnyddio'r Gymraeg a gofynnion ni am siaradwr Cymraeg. Unwaith i mi siarad Cymraeg, roedd y sefyllfa wedi tawelu, wnes i gymryd ei archeb fwyd yn Gymraeg a thawelodd hyn y claf. Hefyd, rydw i wedi defnyddio'r Gymraeg gyda chleifion eleni ar ôl gofyn beth oedd eu dewis iaith, ac rydw i wedi gweld sut mae hyn yn effeithio ar eu canlyniadau gofal. Mae cleifion yn llawer mwy tawel eu meddwl ac yn gwneud mwy i chi, gan bod nhw'n fwy cyfforddus o lawer.

Clinigydd, Ffisiotherapi

Cafodd un o'n huwch-ymarferwyr nyrso apwyntiad gyda pherson ifanc ag anghenion iechyd meddwl yr wythnos hon. Roedd y person ifanc yn eitha' swil ac yn gyndyn iawn i fod yn agored. Wrth wneud yr asesiad, daeth yn amlwg bod y person ifanc wedi mynd i ysgol Gymraeg ei hiaith, ac felly roedd yr aelod o staff wedi ceisio cyfathrebu yn Gymraeg. Ceisiodd yr uwch-ymarferwr nyrso siarad rhywfaint o Gymraeg, ac roedd hyn yn eitha' difyr i'r person ifanc ac roedd yn llawer mwy agored ar ôl hyn.

Clinigydd, Iechyd Meddwl

Y targed dros y cyfnod adrodd nesaf

Sicrhau bod y fideo newydd ar gyfer y sesiwn ymsefydlu corfforaethol ar gyfer y Gymraeg yn cynnwys trafodaeth fer ynglŷn â phwysigrwydd y Cynnig Rhagweithiol a beth yw ystyr ymarferol hyn i'r staff, er mwyn sicrhau bod dechreuwr newydd yn ymwybodol o ddisgwyliad y sefydliad bod pob claf yn cael y Cynnig Rhagweithiol, er mwyn datblygu ar y profiadau cadarnhaol a rannwyd uchod.

Dogfennau a ffurflenni

Ers dechrau mis Ionawr 2019, mae gan y Bwrdd Iechyd wasanaeth cyfieithu pwrpasol, sydd ar gael i'r holl staff yn rhad ac am ddim drwy fewnflwch penodol. Eleni, cyfieithodd y Tîm Cyfieithu 2,207,947 o eiriau. Mae hyn yn llawer iawn o waith ac yn dangos bod y gwasanaeth hwn yn cael ei ddefnyddio'n dda. Gan fod cyfieithu yn hollbwysig i hwyluso cydymffurfiaeth â llawer o'r safonau, mae'r ystadegyn hwn ynddo'i hun yn dangos bod y Bwrdd Iechyd wedi ymateb i gydymffurfio â'r safonau sy'n gysylltiedig â dogfennau a ffurflenni o dan Safonau 37 a 38. Agwedd bwysig arall o ran cyfieithu a'r gofyniad i sicrhau ein bod yn cyhoeddi gwahanol fathau o ddogfennau a ffurflenni yn ddwyieithog yw'r defnydd o dechnoleg cyfieithu, yn enwedig cof cyfieithu a chyfieithu peirianyddol. Mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio'r dechnoleg hon i sicrhau bod ein cyfieithydd yn gweithio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn dilyn arferion gorau yn y maes.

Darn pwysig o waith a wnaed gan Dîm y Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd hwn oedd cydweithredu ar lyfryn, *'Sut i ddefnyddio gwasanaethau lleol'*. Canllaw 18 tudalen mewn lliw yw hwn a anfonwyd i bob cartref yn ardal ddaearyddol y Bwrdd Iechyd drwy'r post. Roedd y llyfryn yn gwbl ddwyieithog, ac fe fydd o ddefnydd mawr i'r boblogaeth leol a all gael gafael ar y wybodaeth hon yn Gymraeg neu yn Saesneg.

Y targed dros y cyfnod adrodd nesaf

Bydd y gwaith mewn perthynas â dogfennau a ffurflenni yn canolbwyntio eleni ar sicrhau bod yr holl daflenni gwybodaeth i gleifion a ffurflenni cydsynio i driniaeth a gynhyrchir gan y Bwrdd Iechyd ar gael yn ddwyieithog, er mwyn adeiladu ar y gwaith helaeth sydd eisoes wedi ei wneud ar gyfer Safonau 37 a 38 a grybwyllwyd mewn adroddiadau blaenorol. Bydd archwilio wardiau ymhellach yn cyfrannu at y gwaith hwn, yn ogystal â chyfathrebu pellach â rheolwyr clinigol i'w hannog i anfon dogfennau a thafleini ac ati at Dîm y Gymraeg i'w cyfieithu.

Posteri, arwyddion a deunydd wedi'i arddangos

Mae Ystadau a Chyfleusterau yn rhagweithiol yn eu hymwneud â thîm y Gymraeg wrth ofyn am gyfieithiad neu am wiriad o gyfieithiad. Enghraifft o hyn fyddai'r arwyddion parhaol newydd ar gyfer datblygiadau ar safle Ysbyty'r Tywysog Siarl. Mae arwyddion hefyd ar dudalen SharePoint Tîm y Gymraeg y Bwrdd Iechyd, sy'n cynnwys nifer fawr o arwyddion cyffredin mewn fformat dwyieithog i staff eu lawrlwytho. Gellir anfon unrhyw arwyddion nad ydynt ar gael at y Tîm i'w cyfieithu. Mae'r Tîm wedi cyfieithu nifer fawr o arwyddion mewnol ac arwyddion ar gyfer y cyhoedd yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Hysbysebu gwasanaethau Tîm y Gymraeg a'r gofynion o dan y safonau

Creodd Tîm y Gymraeg boster oedd yn nodi nifer o'r gofynion sylfaenol o dan y safonau a sut i gael cyfieithiad. Anfonwyd y poster at arweinwyr rheoli ar draws y Bwrdd Iechyd. Trwy wneud hynny, cafodd y poster ei rannu â gwahanol ardaloedd. Mae hyn wedi cyfrannu at sicrhau bod staff y Bwrdd Iechyd yn gwybod bod angen darparu poster, arwyddion a dogfennau i gleifion yn ddwyieithog ac, yn hollbwysig, sut i gael fersiwn Gymraeg gywir.

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Gweithio gyda'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu i roi cyhoeddusrwydd i ofynion o dan y safonau, drwy'r adran newyddion staff ar SharePoint. Bydd y diweddariad yn cael ei roi ar ddechrau'r cyfnod adrodd ac yn ystod y cyfnod, i gyd-fynd ag archwilio wardiau.

Y wefan gorfforaethol

Lansiodd y Bwrdd Iechyd wefan gorfforaethol newydd gan ddefnyddio system rheoli cynnwys Mura yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Ers dechrau'r prosiect hwn, mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo i sicrhau bod y wefan gyfan yn ddwyieithog. Cwblhawyd

gwaith pellach erbyn diwedd mis Mawrth 2022, a oedd yn cynnwys archwilio'r wefan, sicrhau bod tudalennau nad oeddent yn cydymffurfio (o ran diffyg delweddau, diffyg dolenni neu ddiffyg dogfennau ar yr ochr Gymraeg er enghraifft) yn cael eu cywiro a'u bod yn cydymffurfio. Roedd hyn yn golygu archwilio dros 400 o dudalennau a sicrhau bod y cynnwys ysgrifenedig yn ddwyieithog ac yn gywir. Roedd hyn yn cynnwys gwybodaeth i gleifion am ba wasanaethau sydd ar gael iddynt.

Mae natur y wefan yn golygu bod cynnwys yn cael ei ychwanegu ato, ei olygu a'i dynnu drwy'r amser. Mae'r canllaw newydd ar gyfer y Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu a grybwyllwyd uchod yn manylu ar beth yw'r gofynion ar gyfer y wefan o dan y safonau wrth symud ymlaen, beth yw tudalen dda a sut byddai tudalen wael edrych o dan y gofynion. Mae'r canllaw hefyd yn cynnwys canllaw cam wrth gam i aelodau'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu ar sut i ddefnyddio system rheoli cynnwys Mura yn gywir, er mwyn sicrhau bod tudalennau'n cael eu hychwanegu mewn ffordd sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth y Gymraeg.

Cyfarfodydd a digwyddiadau

Mae pandemig COVID-19 wedi newid y ffordd y mae sefydliadau'n gweithio. Un o'r rhain yw dibyniaeth ar gyfarfodydd ar-lein a'r gostyngiad mewn cyfarfodydd wyneb yn wyneb. Mae'r duedd hon yn debygol o barhau. Ers 2020, mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynnal ei holl gyfarfodydd, y gwahoddir y cyhoedd iddynt, ar-lein, gan gynnwys y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a chyfarfodydd y Bwrdd Iechyd. Roedd y cyfarfodydd hyn yn ystod y cyfnod adrodd hwn, fel mewn blynyddoedd blaenorol, yn dechrau ac yn gorffen yn ddwyieithog gyda'r agenda a'r cofnodion ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Bydd unrhyw gyfarfodydd a gynhelir yn y dyfodol yn ystyried gofynion y Gymraeg. Mae gan y canllaw ar gyfer gwaith y Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu adran ar sut i drin y Gymraeg mewn gwaith Cyfathrebu ac Ymgysylltu a beth yw'r gofynion ar gyfer gwahanol fathau o gyfarfodydd a digwyddiadau ymgysylltu.

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Bydd y defnydd o Microsoft Teams ar gyfer cyfarfodydd yn parhau, a phan fydd y nodwedd cyfieithu ar y pryd ar gyfer y platfform yn cyrraedd, sef yn ystod 2022 yn ôl adroddiadau, bydd Tîm y Gymraeg yn sicrhau bod canllaw byr ar gyfer y rhai sy'n cynnull cyfarfodydd yn cael ei greu. Bydd hyn yn sicrhau bod y staff yn gwybod sut i drefnu a rheoli cyfarfodydd pan fydd angen i gyfieithydd fod yn bresennol o dan y safonau.

Ystyried y Gymraeg wrth ffurfio polisiau

Rhaid drafftio holl bolisiau'r Bwrdd Iechyd yn unol â'r '*Polisi ar gyfer Datblygu, Adolygu a Chymeradwyo Polisiau Sefydliadol*'. Mae'r polisi hwn yn amlinellu'r broses ar gyfer datblygu, rhannu, adolygu a chymeradwyo dogfennau sefydliadol allweddol ynghyd ymgynghori arnynt, megis polisiau, strategaethau, gweithdrefnau, canllawiau a phrotocolau. Diben y polisi hwn yw sicrhau bod yr holl ddogfennau ysgrifenedig allweddol yn cydymffurfio o ran eu fformat a'u cynnwys.

Mae'r polisi uchod yn ymdrin â'r gofynion o dan Safon 82, i bolisiau penodol fod ar gael yn Gymraeg. Pan fo Safon 82 yn gymwys, mae angen nodi hyn yn glir ar dempled clawr y polisi er mwyn sicrhau ei fod hefyd ar gael yn Gymraeg. Mae gan fersiwn Gymraeg o bolisi yr un statws ac awdurdod â fersiwn Saesneg. Mae'r Bwrdd Iechyd yn sicrhau bod y ddwy fersiwn o'r polisi yn cael eu cyhoeddi ar yr un pryd a bod unrhyw newidiadau a wneir i'r naill fersiwn yn cael eu gwneud ar unwaith yn y llall hefyd.

Yn unol â'r safonau, pan fo polisi'n cael ei lunio neu ei ddiwygio, rhaid ystyried effaith y polisi, os o gwbl, ar (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg a cheisio barn am hynny. Mae hyn wedi'i ymgorffori yn y broses Asesu Effaith ar Gydraddoldeb, sy'n cael ei gwblhau yn rhan o'r gwaith o ddatblygu neu adolygu unrhyw bolisi.

Eleni, roedd potensial gan un polisi i effeithio ar gyfle pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol, sef adnewyddu ein Polisi Recriwtio a Dethol. Mae'r polisi hwn yn bwysig am mai'r polisi hwn sy'n llywodraethu'r ffordd y mae'r Bwrdd Iechyd yn dewis, penodi a chadw staff. O ganlyniad, roedd Safon 69 o dan Safonau Llunio Polisi a Safon 106 o dan Safonau Gweithredu yn berthnasol. Fodd bynnag, ni farnwyd bod angen cynnal Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg ffurfiol a llawn ar gyfer y polisi hwn, gan ei fod eisoes yn cynnwys sawl cyfeiriad at y Gymraeg, ac yn hollbwysig roedd hefyd yn cynnwys Strategaeth Sgiliau Dwyieithog y sefydliad. Cywirodd Tîm y Gymraeg unrhyw gyfeiriadau at ddeddfwriaeth y Gymraeg a oedd yn angenrheidiol, a chytunwyd bod y polisi yn briodol o safbwynt y Gymraeg. Bydd y polisi hwn, gyda'i gyfeiriad at ddeddfwriaeth y Gymraeg a'r gofyniad ffurfiol ynddo i asesu'r sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar gyfer pob swydd cyn recriwtio (gan ddefnyddio'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog yn ei atodiad), yn effeithio'n gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai yn ffafriol na'r Saesneg.

Recriwtio siaradwyr Cymraeg a dysgu Cymraeg

Mae'r adran hon yn nodi sut mae'r Bwrdd Iechyd wedi sicrhau cydymffurfiaeth â Safon 50, Safonau 106 a 106A a Safonau 100 a 101, i gefnogi staff i ddysgu Cymraeg, gan gynnwys staff derbynfa, a sut rydym wedi gweithio i sicrhau bod gennym weithlu dwyieithog o faint digonol i gynnig gwasanaethau yn Gymraeg i gleifion.

Yn ystod y cyfnod adrodd presennol, mae'r Bwrdd Iechyd unwaith eto wedi gweld llawer o ddiddordeb gan staff mewn dysgu a gwella eu Cymraeg. Ysgogwyd hyn gan nifer o byst ar y cyfryngau cymdeithasol i annog staff i fanteisio ar eu hawl i ddysgu Cymraeg. Eleni, mae 55 o aelodau o staff wedi cychwyn ar gyrsiau Cymraeg. Mae hyn yn cynnwys 17 o aelodau o staff sydd wedi cwblhau'r cwrs sgiliau derbynfa, 26 o aelodau staff sydd wedi dechrau dysgu Cymraeg gyda SaySomethinginWelsh a 12 gyda Dysgu Cymraeg Morgannwg. Mae hyn eto'n dangos yr ymrwymiad ymhlith y staff i ddefnyddio'r Gymraeg wrth eu gwaith ac i ddarparu gwasanaethau Cymraeg.

Gweler isod rai o'u sylwadau ynglŷn sut mae hyn wedi helpu staff yn eu gwaith yn y Bwrdd Iechyd. Mae'n gadarnhaol iawn darllen sut mae'r Gymraeg wedi helpu un aelod

o staff yn ein Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol i "feithrin perthnasoedd a chefnogi cleifion yn y gwaith". Mae hyn yn dangos effaith amlwg iawn defnyddio'r Gymraeg ar y berthynas glinigol a therapiwtig â chleifion. Dymunwn bob llwyddiant i'r staff hyn ar eu taith i siarad Cymraeg yn hyderus

Fe wnaeth Cymru fy addysgu, rhoi proffesiwn i mi, ac yna rhoi teulu Cymraeg i mi. Dydy hi ond yn gwneud synnwyr fy mod yn ad-dalu'r haelioni hwnnw trwy ddysgu ei hiaith wych.

Swyddog Deintyddol Cymunedol, Gwasanaeth Deintyddol Cymunedol

Mwynheais i fy nghwrs Cymraeg yn fawr iawn. Ers hynny, rydw i wedi defnyddio'r Gymraeg yn fy gweithle, a dwi wedi cael fy ysbrydoli'n fawr i ddysgu mwy o Gymraeg. Byddwn i'n argymhell y cwrs yn fawr i unrhyw un sydd am ddysgu Cymraeg.

Cynorthwydd Labordy Meddygol, Patholeg

Hoffwn i ddweud fy mod i wedi mwynhau'r cwrs hwn yn fawr ac fy mod i wedi edrych ymlaen ato bob nos Iau. Fe wnaeth hyn atgyfnerthu fy ngwybodaeth bitw am y Gymraeg yn llwyr, a rhoi hyder i mi i'w defnyddio eto yn fy ngweithle. Roedd Phyl yn wych. Roedd yn athro gwych gyda llawer o amynedd. Edrych ymlaen at yr un nesaf!

Derbynnydd, CAMHS

Ar ôl cyflwyno'r ddeddf newydd ar gyfer y Gymraeg a'i gofyniad i sicrhau bod arwyddion yn Gymraeg, teimlais i fod rhywbeth o'i le o ran gorfod cyfieithu arwyddion i iaith y wlad rwy'n byw ynddi. Doedd dim problem o ran cyfieithu'r arwyddion, ond y broblem oedd nad oeddwn i'n gallu deall Cymraeg. Roeddwn i'n teimlo ar fy ngholled gan nad oeddwn i'n siarad fy iaith fy hun. Edrychais i am gwrs a gyda cymorth Gwasanaethau Cymraeg BIP Cwm Taf Morgannwg, ces i fy nghyfeirio at y cwrs sgiliau Cymraeg ar gyfer y dderbynfa ar-lein drwy Goleg Merthyr, ac yna at y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol a'u cwrs Cymraeg Gwaith.

Ers dechrau'r cyrsiau, rydw i wedi cael fy annog gan siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio beth rydw i wedi ei ddysgu, ac ambell waith mae hyn wedi annog y siaradwyr hynny i siarad Cymraeg eu hunain. Rydw i wedi gofalu am ambell glaf sy'n siarad Cymraeg, sydd wedi fy helpu i ynganu geiriau, ac mae hyn yn ei dro wedi helpu i feithrin perthnasau da. Yn bersonol ac yn broffesiynol, rwy'n teimlo bod hon wedi bod yn ymdrech hollol werth chweil a'i bod wedi fy helpu i feithrin perthnasoedd a rhoi cymorth i gleifion yn y gwaith, ac i annog teulu a ffrindiau y tu hwnt i'r gwaith.

Gweithiwr Cymorth Therapi Galwedigaethol, Therapi Galwedigaethol

Hefyd eleni, rhoddwyd sylw newydd i'n Strategaeth Sgiliau Dwyieithog, ar wahân i'w chynnwys yn y Polisi Recriwtio a Dethol y cyfeirir ato uchod. Cynhaliwyd hyfforddiant ar y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog a sut y dylid ei defnyddio gan y Rheolwr Gwasanaethau Cymraeg i reolwyr y gweithlu ym mis Medi 2021. Roedd hwn yn gyfle gwych i sicrhau gwell dealltwriaeth drwy'r Bwrdd Iechyd o ran rôl bwysig y strategaeth hon wrth gynyddu ein gweithlu dwyieithog, er mwyn gwasanaethu ein poblogaeth o 45,000 o siaradwyr Cymraeg yn well. Mae rhagor o waith hefyd wedi'i gwblhau ar SharePoint, lle crëwyd canolfan ganolog ar gyfer staff ym mis Medi 2021 ar recriwtio dwyieithog. Mae tair adran yn rhan o'r ganolfan honno:

- Un ar y strategaeth ei hun a sut i asesu swydd cyn recriwtio o ran sgiliau Cymraeg;
- Un ar sut i gael cyfieithiad o swydd ddisgrifiad ar gyfer swyddi Cymraeg Hanfodol, ac
- Un ar sut i hysbysebu'r swydd yn ddwyieithog a'r gefnogaeth sydd ar gael i gynnal cyfweiliadau yn ddwyieithog lle ystyrir bod y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y rôl.

Gweithio gyda'r Sector Gofal Sylfaenol

Cyflawnwyd y canlynol ar gyfer y Gymraeg mewn Gofal Sylfaenol yn ystod y cyfnod adrodd hwn:

- Cwblhawyd y gwaith sgopio cychwynnol, er mwyn mapio'r holl ddarparwyr gofal sylfaenol yn ardal y Bwrdd Iechyd, sydd wedi arwain at greu taenlen o'r holl ddarparwyr a'u lleoliad. Roedd hwn yn gam cyntaf hanfodol, i fesur maint y dasg o'n blaenau a chreu tab monitro ynddo, i gofnodi'r hyn a wnaed gyda phob darparwr wrth symud ymlaen;
- Cysylltwyd yn y lle cyntaf â Deintyddiaeth, yn dilyn y penderfyniad i symud ymlaen yn raddol fesul maes. Mae hyn wedi arwain at un grŵp sy'n gyfrifol am sawl deintyddfa yn gofyn am arwyddion Cymraeg o dan Safon 66, ac mae deintyddfeydd ledled y Bwrdd Iechyd wedi cofnodi pa wasanaethau Cymraeg sydd ganddynt ar y wefan o dan Safon 65;
- Mae gwefan Meddygfa Bron-y-Garn ym Maesteg wedi'i chyfieithu a rhoddodd Tîm y Gymraeg gefnogaeth o ran sut i sicrhau bod hyn yn cael ei wneud yn gywir;
- Mae cyfanswm o 7 pecyn o gortynnau gwddf a bathodynau wedi'u hanfon i leoliadau Gofal Sylfaenol o dan Safon 67, yn dilyn ceisiadau gan eu staff sy'n siarad Cymraeg. Mae'r gwasanaeth Cymraeg hwn hefyd yn cael ei hysbysebu ar ran berthnasol ein gwefan gorfforaethol o dan Safon 65; a
- Mae Cynllun Gwaith Byr ar gyfer Darpariaeth Gymraeg mewn Meddygfeydd ar draws ardal y Bwrdd Iechyd wedi'i ysgrifennu ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf, er mwyn symud ymlaen â'r gwaith yn y maes hwn.

Y targed dros y cyfnod adrodd nesaf

Yn rhan o'r Cynllun Gwaith ar gyfer Gofal Sylfaenol (Meddygfeydd) ar gyfer Ebrill 2022-Mawrth 2023, bydd Tîm y Gymraeg yn cysylltu â phob darparwr a nodwyd yn ystod y cam sgopio ac yn cynnig hyfforddiant

ymwybyddiaeth iaith, wedi'i deilwra i'w hardal (i ategu gwaith yn y maes hwn gan Lywodraeth Cymru), a bydd yn esbonio'r chwe dyletswydd gyffredin ac yn egluro sut y gall y Bwrdd Iechyd helpu darparwyr i fodloni'r rhain. Bydd cynnydd ar hyn yn cael ei fonitro drwy'r pwynt cyswllt a nodwyd a'i gofnodi yn y daenlen fonitro ar gyfer gofal sylfaenol.

Arfer da, prosiectau hyrwyddo a gwasanaethau Cymraeg o safon

Cylch gwaith Tîm y Gymraeg yw hwyluso a hyrwyddo darpariaeth Gymraeg ar draws y Bwrdd Iechyd gan gynnwys Gofal Sylfaenol, ac mae sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau yn rhan amlwg o hynny. Mae'r Tîm yn uchelgeisiol i sicrhau bod darpariaeth Gymraeg statudol y Bwrdd Iechyd hefyd o ansawdd uchel, ac yn ddarpariaeth y mae pobl eisiau ei defnyddio. Mae'r prosiectau isod yn dangos sut rydym yn ceisio sicrhau bod ein gwasanaethau Cymraeg yn ymateb i ddisgwyliadau cymunedol a sut rydym wedi manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg ar draws y Bwrdd Iechyd a chymuned ehangach Cwm Taf Morgannwg.

Prosiect y Celfyddydau mewn Iechyd ac ymgorffori'r Gymraeg

Lansiodd y Bwrdd Iechyd "Rhaglen y Celfyddydau mewn Iechyd" yn 2019 a phenodwyd Cydlynnydd cyntaf y Celfyddydau mewn Iechyd. Pwrpas y rôl hon yw hybu llesiant ymhlith cleifion a staff, drwy'r celfyddydau a phrosiectau creadigol. Ers y lansiad, mae'r rhaglen wedi cefnogi llawer o waith arloesol. Mae Cydlynnydd y Celfyddydau ac Iechyd wedi canolbwyntio ar gysyniad o ofal creadigol a holistaidd, sy'n cynnwys hyrwyddo hunan-ofal a lles wrth weithio fel tîm ac mewn partneriaeth gymunedol. Mae'r Gymraeg wedi bod yn ganolog i waith Cydlynnydd y Celfyddydau mewn Iechyd, a hithau'n ddwyieithog ei hun. Ymhlith y gwaith penodol ers iddi gael ei phenodi, mae gweithio gydag Artis, sef sefydliad yn y trydydd sector ym Mhontypridd, er mwyn helpu ymarferwyr y celfyddydau er lles i weithio drwy gyfrwng y Gymraeg, yn ogystal â phrosiect newydd o'r enw 'Gwisgo'r Gymraeg'. Nod y prosiect hwn, mewn cydweithrediad ag artistiaid a disgyblion o Ysgol Gymraeg Garth Olwg a myfyrwyr Coleg y Cymoedd, yw dathlu staff GIG Cymru drwy greu amrywiaeth o decstilau gyda negeseuon dwyieithog. Mae cydweithio â'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu hefyd wedi sicrhau bod yr holl gynnwys fideo a chynnwys sy'n cael ei gyhoeddi yn ddwyieithog. Boed hynny wrth weithio'n uniongyrchol gyda chleifion neu wrth ymwneud â'r gymuned leol, mae darpariaeth Gymraeg wedi bod yn ganolog i'r rhaglen arloesol hon.

Wythnos Darganfod Gyrfaoedd a Sgiliau Cymraeg

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithio'n galed dros y blynyddoedd diwethaf i annog pobl ifanc Gymraeg eu hiaith yn yr ardal leol i ystyried rôl yn GIG Cymru ac i hyrwyddo pwysigrwydd sgiliau Cymraeg yn yr economi i'r boblogaeth leol. Enghraifft o hyn yn ystod y cyfnod adrodd hwn oedd cyfraniad y Bwrdd Iechyd at Wythnos Darganfod Gyrfaoedd Gyrfa Cymru, lle cafodd cyfres o fideos dwyieithog eu creu a'u dangos er mwyn hyrwyddo gwahanol yrfaoedd yn y sefydliad.

Er mwyn cydnabod gwaith y Rheolwr Gwasanaethau Cymraeg blaenorol, a'r cyfraniad personol a wnaed i hyrwyddo sgiliau a gyrfaoedd Cymraeg ym maes gofal iechyd, dyfarnwyd iddi Wobr Cyfraniad Personol Eithriadol yn 2021. Mae'r cyrhaeddiad hwn yn destament i'r swm aruthrol o waith a wnaed gan y tîm dros y blynyddoedd wrth hyrwyddo pwysigwydd y Gymraeg mewn rolau gofal iechyd.

Sicrhau cywirdeb a diogelwch gwybodaeth glinigol yn Gymraeg

Roedd y gwerthusiad diweddar o'r Fframwaith Mwy Na Geiriau gan Lywodraeth Cymru, mor eang ei gwmpas ag yr oedd, yn sôn am gyfieithu a diffyg darllenadwyedd deunyddiau wedi'u cyfieithu ar gyfer cleifion. Soniwyd hefyd am un enghraifft o bryder gan glinigydd bod cyfieithu i'r Gymraeg yn golygu bod gwybodaeth bwysig yn mynd 'ar goll wrth gyfieithu', ac felly ni ddarparwyd unrhyw wybodaeth i'r claf yn Gymraeg. Yn anffodus, nid yw hon yn gred anghyffredin, ond nid yw gwybodaeth i gleifion sy'n anodd i ddarllenwyr Cymraeg ei deall yn anghyffredin chwaith.

Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, gwnaed rhagor o welliannau yn y modd rydym yn mynd ati i gyfieithu gwybodaeth glinigol i gleifion. Mae'r protocol yn cynnwys pedwar prif biler sicrhau ansawdd mewn cyfieithu meddygol. Y rhain yw bod cyfieithydd cymwys a phrofiadol yn gwneud yr holl waith, yna caiff y testun ei adolygu gan ail gyfieithydd ar gyfer cywirdeb ystyr ac iaith, rhoddir cyfle i'r defnyddiwr terfynol (claf) adolygu'r testun terfynol a gyfieithwyd ar gyfer darllenadwyedd, trwy ein Panel Darllenwyr, ac yn olaf bydd clinigydd lle bo hynny'n bosibl hefyd yn adolygu'r testun. O ran sicrhau adborth y defnyddwyr terfynol, anfonwyd tair taflen at aelodau'r Panel Darllenwyr yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Gellir gweld rhai o'u sylwadau yn y blychau sylwadau isod, sy'n dangos sut mae ymagwedd y Bwrdd Iechyd at gywirdeb gwybodaeth, yn y ddwy iaith, o fudd i'n cleifion. Dros y blynyddoedd nesaf, y gobaith yw y bydd y Panel Darllenwyr yn tyfu ymhellach ac y byddwn yn gallu rhannu unrhyw wybodaeth a gafwyd ac arfer da â sefydliadau eraill, o ran sut i sicrhau ymgysylltiad y cyhoedd â gwasanaethau Cymraeg.

Mae'r iaith yn cyfleu'r wybodaeth mewn ffordd briodol.

Sylw am daflen ynglŷn â dyfeisiau mewngroth

Mae'r iaith yn briodol, ac mae'n hawdd ei deall.

Sylw am daflen ynglŷn â dyfeisiau mewngroth

Rwy'n credu bod y daflen yn esbonio'r cyflwr mewn ffordd glir heb orsymleiddio. Cyfieithiad da

Sylw ar daflen ynglŷn â neoplasias

Cwynion

Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, mae'r sefydliad wedi cael tair cwyn sy'n ymwneud â Safonau'r Gymraeg. Roedd y gŵyn gyntaf yn ymwneud â diffyg gwasanaeth Cymraeg a gafwyd yn y Ganolfan Frechu Gymunedol yn y Rhondda, wrth gyrraedd y ganolfan a chyn mynd i gael y brechiad, o dan Safon 50. Ar ôl cyrraedd, gofynnwyd i'r achwynydd a oedd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, ac ar ôl cael ei holi dywedodd y byddai'n well ganddi ddefnyddio'r Gymraeg. Cadarnhaodd yr aelod o staff y byddai

angen iddo ofyn i aelod arall o staff i sicrhau y gellid bodloni hyn, a arweiniodd at oedi. Penderfynodd Comisiynydd y Gymraeg beidio ag ymchwilio ymhellach i hyn, yn dilyn ymateb cychwynnol y Bwrdd Iechyd, er bod y pwyntiau a wnaed yn dilyn hyn ar sut y gallem wella'r gwasanaeth Cymraeg a gynigir wedi cael eu hystyried.

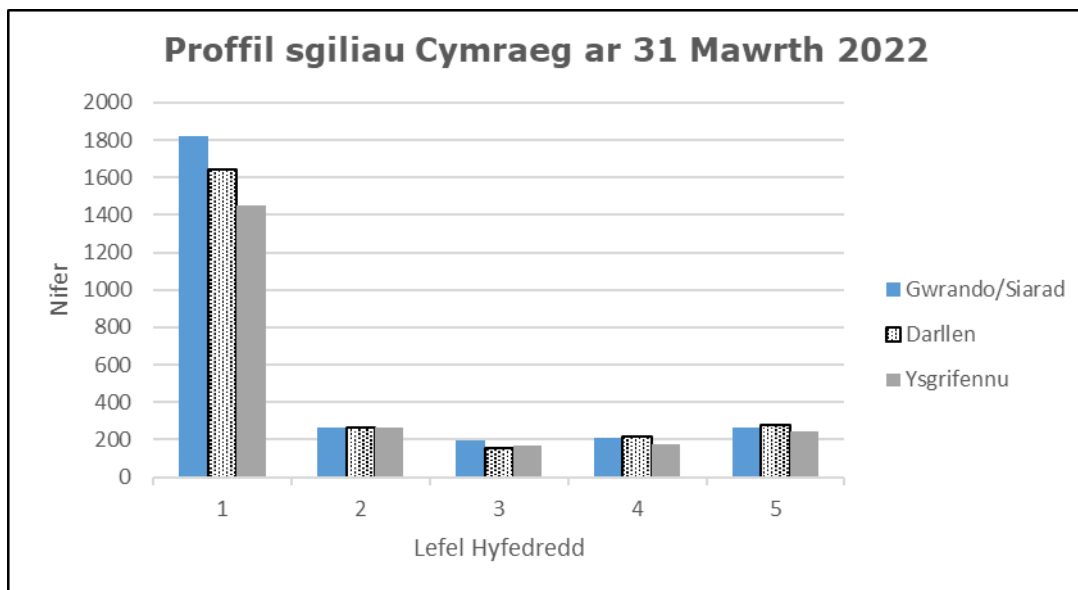
Roedd yr ail gŵyn yn ymwneud â dogfennau a roddwyd i glaf, na chawsant eu darparu yn Gymraeg, yn unol â Safon 37. Mae'r achos hwn yn parhau.

Roedd y drydedd gŵyn yn ymwneud ag achos honedig o ddiffyg cydymffurfiaeth â Safon 1. Dywedodd yr achwynydd iddo beidio â chael ymateb yn Gymraeg ar ôl cysylltu â'n Tîm Pryderon trwy e-bost. Mae'r sefydliad wedi herio hyn o safbwynt deddfwriaeth y Gymraeg, ar ôl derbyn bod gwallau gweinyddu wedi bod nad oeddent yn gysylltiedig â dewis iaith, ac wedi darparu ymateb rheoli yn rhan o ymchwiliad ffurfiol. Mae'r achos hwn yn parhau.

Proffil sgiliau iaith y gweithlu

Dangosir isod y data sydd ei angen ar gyfer Safon 120, ynghylch proffil sgiliau Cymraeg y Bwrdd Iechyd. Mae mwyafrif helaeth y staff wedi cwblhau eu proffil sgiliau Cymraeg ar ESR (78%). Roedd canllaw newydd ar gydymffurfiaeth gyffredinol a grëwyd eleni, yn ymwneud â Dysgu a Datblygu, yn cynnwys adran ar y Gymraeg ac yn atgoffa staff i gofnodi eu sgiliau Cymraeg ar ESR.

Hefyd, cynhaliwyd sesiwn gyda'r staff eleni i egluro sut y gallant gofnodi eu sgiliau Cymraeg ar ESR, yn rhan o ymdrech ar draws y sefydliad i wella cydymffurfiaeth o ran hyfforddiant gorfodol a chofnodi data gorfodol ar ESR. Mae'r ddwy ymdrech hon wedi helpu i gydymffurfio â Safon 116, sy'n ymwneud â chofnodi sgiliau iaith y gweithwyr. Fel y gwelir isod, yn seiliedig ar y staff hynny sydd wedi cofnodi eu sgiliau Cymraeg, mae proffil sgiliau'r sefydliad wedi aros yn gymharol sefydlog.

Y data ar gyfer pob lefel a sgiliau.

Gwranddo/Siarad		Darllen	Ysgrifennu
L1	1823	1643	1449
L2	268	262	266
L3	193	158	167
L4	210	218	178
L5	265	280	244

Fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae lefelau 1-5 yn cyfeirio at y lefelau a ddefnyddir ar Fatricks Sgiliau Cymraeg GIG Cymru, lle mae 1 yn cyfateb i 'Mynediad', 2 i 'Sylfaen', 3 i 'Canolradd', 4 i 'Uwch' a 5 i 'Hyfedredd'.

Sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar gyfer swyddi a hysbysebiri

Nodir isod y data sy'n ofynnol ar gyfer Safon 120, sy'n ymwneud â'r sgiliau yr oedd eu hangen yn Gymraeg ar gyfer swyddi a hysbysebwyd rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022.

Sgiliau yn Gymraeg yn hanfodol	12
Sgiliau yn Gymraeg yn ddymunol	2387
Angen dysgu sgiliau Cymraeg wrth benodi i'r swydd	3
Sgiliau Cymraeg heb fod yn angenrheidiol	253
Cyfanswm nifer y swyddi gwag a hysbysebwyd 01/04/2021 i 31/03/2022	2655

Casgliad a Blaengynllun Arfaethedig

Mae'r flwyddyn hon unwaith eto wedi bod yn un heriol i bob sefydliad yn GIG Cymru. Er gwaethaf hyn, mae ein staff wedi dangos eu hymrwymiad cryf i wasanaethau Cymraeg mewn sawl ffordd wahanol, boed drwy sicrhau bod cleifion yn derbyn gofal yn Gymraeg ac arfer y Cynnig Rhagweithiol, neu drwy ymrwymo i ddysgu Cymraeg i siarad â chleifion yn y dderbynfa neu gyda'r bwriad o ddod yn rhugl.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod bod cynnig gwasanaethau Cymraeg yn ddim mwy nag elfen arall o gynnis gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y claf, a bod gofal yn y Gymraeg yn elfen hanfodol o ofal diogel ac effeithiol i lawer, yn enwedig yr ifanc iawn, yr henoed a'r rhai â chyflyrau iechyd meddwl. Gyda hyn mewn golwg, mae'r Bwrdd Iechyd wedi dangos drwy gydol yr adroddiad hwn y cynnydd y mae wedi'i wneud o ran cydymffurfio â'r safonau. Rydym wedi nodi'r meysydd hynny hefyd lle rydym yn dymuno gweld gwelliannau.

Mae Atodiad 1 — cynllun gweithredu lefel uchel, yn nodi targedau arfaethedig y Bwrdd Iechyd ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf. Mae'r rhan fwyaf o'r pwyntiau gweithredu yn

Adroddiad Blynyddol blaenorol Safonau'r Gymraeg wedi'u cwblhau, fel yr amlinellir uchod. Mae'r cam gweithredu na chafodd ei gwblhau wedi cael ei gario drosodd a'i nodi yn y cynllun gweithredu isod.

Blaengynllun lefel uchel ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf (Ebrill 2022 i Fawrth 2023)

Y targed ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf

Maes Gweithgaredd	Pwynt gweithredu	Mesur Llwyddiant	Cyfrifoldeb	Dyddiad cwblhau
Cynlluniau Gweithredu	Sicrhau bod y rhan fwyaf o ardaloedd clinigol (wardiau, clinigau a gwasanaethau) wedi derbyn eu cynllun gweithredu pwrpasol, gydag archwiliadau dilynol o wardiau, i sicrhau bod cynlluniau gweithredu wedi arwain at y gwelliannau sydd eu hangen.	Bydd y rhan fwyaf o feysydd clinigol wedi derbyn cynllun gweithredu, gyda chynnydd yn cael ei fonitro ar y daenlen gydymffurfiaeth, sy'n rhestru pob maes perthnasol yn y GLII.	Tîm y Gymraeg	Mawrth 2023
Hunan-fonitro	Ailwneud archwiliadau o wardiau ar gyfer ardaloedd oedd yn rhan o GLII Merthyr a Chynon i wirio cynnydd ar y gwendidau a nodwyd. Cynnal archwiliadau ar draws y Grwpiau Gofal newydd yn y Bwrdd Iechyd gan ddefnyddio'r daenlen monitro archwilio i olrhain cynnydd.	Bydd taenlen cydymffurfio, sy'n rhestru pob ardal perthnasol yn y Grwp Gofal, yn dangos bod pob ardal wedi'i harchwilio. Bydd y tab yn y daenlen archwilio yn dangos cyfradd cydymffurfio o 85% o leiaf yn dilyn cynlluniau gweithredu.	Tîm y Gymraeg	Mawrth 2023
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Gohebiaeth	Sicrhau bod y ganran gymharol fach o lythyrau i gleifion (36%) sydd o hyd yn Saesneg yn unig yn cael eu hanfon yn ddwyieithog gan y Bwrdd Iechyd. Bydd hyn yn cael ei fonitro drwy ddata WPAS a ddarperir gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru.	Bydd pob gohebiaeth yn ôl data WPAS a ddarperir gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru yn 100% yn ddwyieithog.	Tîm y Gymraeg	Mawrth 2023
Safonau Gweithredu, Ymsefydlu Corfforaethol ac Ymwybyddiaeth Iaith	Sicrhau bod y fideo Ymsefydlu Corfforaethol newydd ar gyfer y Gymraeg yn cynnwys trafodaeth fer am bwysigrwydd y Cynnig Rhagweithiol a'r hyn y mae'n ei olygu'n ymarferol i staff, er mwyn sicrhau bod dechreuwyr newydd yn ymwybodol o ddisgwyliad y Bwrdd Iechyd bod y Cynnig Rhagweithiol yn cael ei wneud i bob claf, i adeiladu ar y profiadau cadarnhaol a rannwyd uchod.	Bydd fideo ymsefydlu corfforaethol ar gyfer y Gymraeg yn cael ei greu a'i gynnwys yn yr hyfforddiant ar-lein.	Tîm y Gymraeg mewn cydweithrediad â'r Tîm Dysgu a Datblygu	Rhagfyr 2022

Maes Gweithgaredd	Pwynt Gweithredu	Mesur Llwyddiant	Cyfrifoldeb	Dyddiad cwblhau
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Dogfennau a Ffurflenni	Bydd gwaith ar ddogfennau a ffurflenni yn canolbwyntio ar sicrhau bod yr holl daflenni gwybodaeth i gleifion a ffurflenni cydsynio i driniaeth, a gynhyrchir gan y Bwrdd Iechyd, ar gael yn ddwyieithog. Bydd archwiliadau pellach o wardiau yn cyfrannu at hyn yn ogystal â chyfathrebu â rheolwyr clinigol, i'w hannog i anfon deunydd at Dîm y Gymraeg i'w gyfieithu.	Bydd archwilio cydymffurfiaeth ar draws meysydd clinigol yn monitro a oes meysydd sydd â dogfennaeth i gleifion sydd o hyd yn uniaith, unwaith y bydd y cyfathrebiadau hyn wedi'u rhannu.	Tîm y Gymraeg	Mawrth 2023
Hunan-fonitro	Gweithio gyda'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu i roi cyhoeddusrwydd i ofynion y Gymraeg, drwy'r adran newyddion ar SharePoint, unwaith ar ddechrau'r cyfnod adrodd ac yn ystod y cyfnod i gyd-fynd ag archwilio wardiau.	Bydd archwilio cydymffurfiaeth ar draws meysydd clinigol yn monitro'r cynnydd a wnaed unwaith y bydd y cyfathrebiadau hyn wedi'u rhannu	Tîm y Gymraeg mewn cydweithrediad â'r Tîm Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Ebrill 2022 a Hydref 2022
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Cyfarfodydd a digwyddiadau	Bydd y defnydd o Microsoft Teams ar gyfer cyfarfodydd yn parhau, felly pan fydd y nodwedd cyfieithu ar y pryd ar gyfer y platfform yn cyrraedd yn y pen draw, yn ôl pob sôn yn ystod 2022, bydd y Tîm yn sicrhau bod canllaw byr ar gyfer y rhai sy'n cynnull cyfarfodydd yn cael ei greu. Bydd hyn yn sicrhau bod y staff yn gwybod sut i drefnu a rheoli cyfarfodydd pan fydd angen i gyfieithydd fod yn bresennol o dan y Safonau.	Canllaw wedi'i greu ar gyfer y rhai sy'n cynnull cyfarfodydd.	Tîm y Gymraeg	Pan fydd y nodwedd cyfieithu ar y pryd ar gyfer Teams wedi cyrraedd
Gofal sylfaenol	Cysylltu â phob meddygfa a nodwyd yn ystod y cyfnod sgopio a chynnig hyfforddiant byr ar ymwybyddiaeth iaith wedi'i deilwra i'w hardal (i ategu gwaith yn y maes hwn gan Lywodraeth Cymru), esbonio'r chwe dyletswydd gyffredin ac egluro sut y gall y Bwrdd Iechyd helpu darparwyr i fodloni'r rhain. Bydd cynnydd gyda hyn yn cael ei fonitro, drwy'r pwynt cyswllt a nodwyd, gan ddefnyddio'r daenlen y mae'r tîm wedi'i chreu.	Taenlen monitro cydymffurfiaeth Gofal Sylfaenol i ddangos y cynnydd a wnaed, gyda'r nod o fod wedi rhoi sesiynau a darparu cymorth dilynol i o leiaf 50% o'r holl feddygyfeydd.	Tîm y Gymraeg	Mawrth 2023

Wedi'i gario ymlaen o'r cyfnod adrodd diwethaf

Maes gweithgaredd	Pwynt Gweithredu	Mesur Llwyddiant	Cyfrifoldeb	Dyddiad cwblhau
Safonau Gweithredol, Ymsefydlu Corfforaethol	Sicrhau bod y deunydd ar gyfer ymsefydlu corfforaethol ar-lein yn ddwyieithog.	Mae'r sesiwn ymsefydlu corfforaethol ar-lein yn gwbl ddwyieithog.	Tîm y Gymraeg mewn cydweithrediad â'r Tîm Dysgu a Datblygu	Rhagfyr 2022

